

NSC heropent strijd voor referendum bij overgang naar nieuw pensioen

20-12-2024 - Martine Wolzak

In het kort

- Een pensioenreferendum was een van de verkiezingsbeloftes van Nieuw Sociaal Contract.
- Begin volgend jaar moet er een concreet voorstel liggen, zegt Kamerlid Agnes Joseph.
- Over twee weken gaan de eerste drie fondsen over naar het nieuwe stelsel.

Opgegeven en stilgezeten? Wel nee, zegt NSC-Kamerlid Agnes Joseph. Een pensioenreferendum was een van de verkiezingsbeloftes van Nieuw Sociaal Contract, zodat werkenden en gepensioneerden meer te zeggen krijgen bij de overgang naar het nieuwe pensioenstelsel. Maar een jaar later, en twee weken voordat de eerste fondsen overstappen, is er nog weinig zichtbaar resultaat geboekt. Begin volgend jaar moet er een concreet voorstel liggen, zegt het Kamerlid nu. 'Er is heel hard gewerkt op de achtergrond.'

De komende drie jaar krijgen bijna alle werkende en gepensioneerde Nederlanders een nieuw pensioen, als gevolg van de vorig jaar aangenomen Wet toekomst pensioenen. In de meeste gevallen worden de opgebouwde rechten en de pensioenuitkeringen van gepensioneerden omgezet naar het nieuwe pensioenstelsel: invaren in jargon. Of een pensioenfonds inderdaad invaart, beslissen volgens de wet werkgevers- en werknemersorganisaties. Maar NSC wil regelen dat deelnemers zich daar zelf over mogen uitspreken, in een referendum.

Veel voorbereidingstijd

'Wij azen nu op het eerste kwartaal van 2025', zegt Joseph over de lancering van een eigen initiatief. Veel later zou niet verstandig zijn, omdat het moment dat fondsen overgaan dichterbij komt en de behandeling tijd kost. Een voorstel vanuit het kabinet zou een stuk vlotter gaan. Dat het niet eerder is gelukt om plannen te presenteren, komt volgens het Kamerlid doordat er veel voorbereidingstijd in wijzigingsvoorstellen gaat zitten. Maar ook, erkent zij, omdat coalitiepartijen PVV, VVD, NSC en BBB niet op een lijn zitten over de pensioenhervorming en het kabinet zich daarom afzijdig houdt. De VVD stemde voor, de andere drie tegen.

Tot het hoofdlijnenakkoord kreeg Joseph bijval van BBB en PVV bij haar strijd voor het referendum. Maar in de onderhandelingen is afgesproken dat het onderwerp pensioen een vrije kwestie is, en dat de partijen die laten rusten tot de start van het nieuwe jaar. Toen die afspraak werd gemaakt, zouden zo'n 25 pensioenfondsen per 1 januari gaan invaren. Daarmee leek het erop dat het alsnog invoeren van een referendum mosterd na de maaltijd zou zijn, of tot rechtsongelijkheid kon leiden.

Maar ondertussen hebben veel fondsen de transitie uitgesteld. Met nog twee weken te gaan tot 1 januari, zijn er nog maar drie over. En die zijn bovendien vrij klein. 'Voor de eerste fondsen kunnen we dat niet meer wettelijk regelen', zegt Joseph. 'Maar de meeste pensioenfondsen en ook een groot aantal deelnemers gaat pas een stuk later over en daarvoor kunnen we nog wel op tijd zijn.' Fondsen hebben nog tot 2028 de tijd. Ook voor rechtsongelijkheid is Joseph niet bang. 'De wet wordt continu

gewijzigd. Als je de wet kunt verbeteren en ik zie instemmingsrecht als een verbetering van de wet, waarom zou dat niet kunnen?’

Geen sabotage

Joseph vreest dat in het nieuwe pensioenstelsel uitkeringen meer gaan schommelen dan in het huidige stelsel. Zonder dat dit leidt tot meer koopkrachtbehoud, terwijl ‘meer zicht op koopkracht’ wel een belangrijke belofte van de pensioenhervorming is. Mensen moeten zich kunnen uitspreken over zo’n ingreep in het inkomen. ‘Zeker voor gepensioneerden is het hun bestaanszekerheid, en het was altijd gebruikelijk in pensioenland dat je een vorm van instemmingsrecht krijgt’, zegt het Kamerlid, dat zelf jarenlang in de sector werkte.

Vanuit dezelfde sector klonk vorig jaar de vrees dat met het alsnog toevoegen van instemmingsrecht de overgang gesaboteerd zou kunnen worden, omdat bijvoorbeeld kosten hoger uitvallen, of de compensatie voor veertigers en vijftigers (die er anders op achteruit gaan) vervalt als er niet wordt ingevaren. ‘Het is absoluut geen sabotage’, zegt Joseph. ‘Het is juist een kans om de transitie beter voor elkaar te krijgen met ook minder rechtszaken.’

Deze donderdag dient een eerste kort geding van een gepensioneerde tegen zijn eigen fonds, het beroepsfonds voor de Loodsen. Hij eist meer tijd dan de maand die het fonds hem gaf om te kunnen beoordelen wat de verhuizing van het pensioen voor hem persoonlijk betekent. Het beroepsfonds voor de Loodsen heeft overigens, vrijwillig, de deelnemers de kans gegeven zich uit te spreken over wel of niet invaren. De overgrote meerderheid was voor.

Vooralsnog houdt NSC vast aan het idee van een collectief referendum per pensioenfonds, en niet een individuele keuze. Als een meerderheid tegen stemt, dan blijven alle deelnemers in het oude stelsel. Dat heeft als voordeel dat er twee duidelijke scenario’s zijn, zegt Joseph. ‘Het is heel digitaal.’ Als alle deelnemers individueel mogen beslissen, dan is onvoorspelbaar hoeveel mensen in het ‘oude’ pensioenstelsel achterblijven en hoeveel er wel overgaan. En dat maakt het voor het fonds moeilijk om vooraf aan te geven wat de gevolgen van de keuze zijn.